

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szárnk ára 10 fill.

Felkészítette:
BILKE FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes szárnk kaphatók: a dohánytyűsádekben.

Ne adjuk filléreinket idegenbe!

A vészterhes felhők elvonulnak, a hivatalos kedélyek a szokatlan munkából, a nem hivatalosak, a legérdekeltettek az ijedségből felocsudnak, megnyugodnak. A kolera a tudományos tapasztalat által előírt és bevált védekezési mód lelkiismeretes alkalmazása által immár megszűnt megyénk területéről áldozatokat szedni. A pompás őszi idő dacára vagy tán éppen azért okt. 22. óta már kolera ártalmatlanul megbetegedés sem fordult elő és így jogos reménnyel várhatjuk a vész teljes megszűnését.

Az első aggasztó hírek alkalmából rámutattam a nagy sürgős-forgásra, a mindent hullámzásba vető nagy mozgalomra és intézkedésekre, melynek célja volt a megrémült lakosságot egyrészt kioktatni a biztos védekezés módjaira és ez által megnyugtatólag hatni. A megye dunamelléki területéről szedett néhány áldozat a felvilágosodás, a tudományos előrehaladás korszakában intő példa legyen melyből egyszer már okuljunk és tanuljunk megbecsülni legdrágább kincsünket, az egészséget. A védekezés módja áldozatot nem igényel, még csak önmegtagadást sem, csak egy kis fegyelmességet a tisztasági érzék fejlesztésében:

feltétlen tisztaságot önmagunkon és lakásunkon és mindenütt.

És ezen egyszerű elv szemeltartásával nemcsak a rettegett kolera, de a kevésbé rettegett és sokkal borzasztóbb ellenség, mely nemcsak időnként, hanem folytonosan szedi kérielhetetlenül áldozatait, a tuberculosist ellen is védekezhünk. Nem akarok messzire menő statisztikát feltárni; 1902-ben volt az utolsó kolera-járványunk; 1901-től 1910-ig tehát 9 év alatt megyénk és városunk területéről az összes áldozatok száma a most elhalt néhány szerencsétlen.

A tuberculosist ezen idő alatt átlag évenként 600 lélekkel, összesen 5400 lélekkel kevesbitette a lakók számát és szaporította e 9 év alatt 15—20.000-re a nyomorultak és keresésképtelenek sorát. Hát ez nem borzasztó, és számok láttára nem gerjed fel az egyéni, a társadalmi kötelesség, hogy egyént, családot és társadalmat óvjon?

Nincs törvényünk vagy rendeletünk, mely kényszer alakjában ró kötelességeket ezen vész ellen való védekezésre, a józan számító észhez, az érző, szerető szívhez, az emberbaráti érzülethez, az élet és megélhetés iránt való ragaszkodás ösztönéhez kell appellálnunk. Hát a kolera-tól félünk, mert ritkán jelentkezik, a tuberculosistól

nem, mert állandó és megszoktuk? A kolera ellen védekeztünk és megvédtük magunkat, tehát próbáljuk meg a társadalomból kicsirázó nemes irányzatú védekező egyesület tanait követve a sorvadás ellen is védekezni.

A kilátás oly kecsegtető, oly édes reményekkel telt: megtarthatjuk kedveseinket, barátainkat. Tartsuk szem előtt a tisztaságot, feltétlen tisztaságot önmagunk és lakásunkban, mindenütt, de az első íge: ne köpködjünk padlóra, ne a szabadba; hanem egy vízzel telt edénybe, az utcán pedig kendőbe, melyet otthon lügbán kimosatunk. Az első íge, mert a bacillusokat tartalmazó köpeteket ártalmatlanít tesszük így és a betegség nem terjedhet, nem támadhatja meg szeretteinket és önmagunkat.

Nem célok e sorok keretében megújítani a fölött való keservünket, hogy egy kevesen és oly keveset érdeklődnek a felvilágosító szavak iránt. Jól felfogott érdeklődésben valónak tartanám, hogy minél számosabban jöjjenek a tartandó előadásokra, hogy megtanulják a védekezés egyszerű és majdnem biztos módját; jöjjenek gondozó intézetünkbe, hogy lássanak, okuljanak, tanuljanak. Ott egyúttal gyakorlatilag is tapasztalhatják, hogy a társadalmunknak erősen össze kell fogni, kész lenni,

Halott van a pusztán.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —

Pitymallik . . . Az éjszaka szerelmes suttogásától elbódult vadvirágok kelyhén még remeg a tündérek könnye, a harmat. Az átkós firtós fehér virágai között átsuhan az Isten lehelle, a hajnali szellő illatot, fehér szírom-permeteget hozva magával. A Pontyos patak partján valamelyik kacsu jegenyén párja után eseng halk, zokogó bűgással a nászra vágyó vadgalamb s el sem hallgat addig, míg a szomszédból valahonnan át nem lebben hozzá az acélkék köntösű gavallér. Arra aztán elkezd halkán, boldogan kacagni. Fehérgyapjas bárányszőrűk terülnek, legelnek az ég kéklő mezején, apró csillagfüvet csipegetve. A fehér felhőrojtók széle lassan-lassan rózsaszínbe hajlik, majd aranyos-bibor színt kap a kelő nap rászó sugaraitól. Ép most rebben ki fészekéből az égi madár, az anyagok pávája s a hogy a jegenyék csúcsai mögött szétteregve ragyogó legyezőjét, mintha kéjes sóhaj-tás emelné az álmódó pagnyokból, susogás témad az árnya takarozott lombok közt, hogy a következő pillanatban egyszerre felszerkenjen álmából az élet.

A pagny sűrűjében, hova csak kúzködvé tud eljutni a sugarak aranykővéje, a vén diófán fuvolózni kezd a sárga rigó s messze el hallik csengő-bongó vig triója; a sajnegyvet csipegetve szállja meg a topázbegyű cinkehad s egymást ütve, kergetve a lombok közt csipegetik az apró fekete bogórt, míg feleselve, civakodva elő nem jön a szószátyár verébserreg, hogy megülve az ágogon folytassa az uton megkezdett boszorkányvecsernyét. Hangos tereferéjükbe bosszankodva kurjant bele a kakuk; míg az erdő szélén hullámzó kalásztengerből trillázva reptül a pacstírta a levegőbe.

Csupa fény, csupa mámorító illat, csupa dal a határ . . .

S a madárdaltól hangos, illattól ittasult, napsugártól fényes levegőbe bántó csendüléssel zúg belé a nagyobbik harang s lombán, nagy sötét hollószárnyként emelkedik az udvarház toronyárbócára a fekete lobogó.

Halott van a pusztán! . . .

A harang szavára egyszerre elevenség támad a cselédházak körül, egyik a másik után áll ki a ház elé s keresztet vetve magára, hangtalan döbbenéssel néz arra felé, hol a szomorúság madara, a gyászt hirdető fekete zászló, lengeti szárnyát. A harang csak zúg-zúg! Kettőzve

ütődik a harang szíve a második taktusza: gírgallang, erről is tudni való, hogy meghalt valaki. De ki? . . . de ki? . . . Tegnap még valamennyien ép erőben, egészségesen következtek el az udvarbeliektől. Az öreg tekintetes úr az ő kemény csengésű, parancsoláshoz szokott hangján adta ki utasításait valamennyőjüknek; a nagyszonyó ép úgy elkerdezősködött az apróságokról, mint másokról; a kisasszony épen olyan jövedvően dalolta köztött virágokokrát; a Szűzanya képe elé, mint azelőtt; az úri szintazonkép megcsipentette a lányok, menyecskéik orcáját, mint másokról is tette volt . . . Ki halt meg közülük? . . . Vagy ha közülük egy sem, mit jelent a lobogó az udvarház ormán?

Csak lobog a zászló, csak kong-kong a harang: halott van a pusztán!

A tágas ebédő fekete posztóval van bevonva. A terem közepén pálmák, virágok közt, vastag viaszgyertyák világától körülragyogva, egyszerű barnára festett fakoporsóban ravatalon fekszik a halott. Ezüstfehér, vállig érő haja kétfelé van választva homlokán, tömött ősz bajsz, sűrű Kossuth-szakállja szépen kifésülve. Píros süjtásos honvédatilija teleszóra nyíló virággal s rózsafüzérel átkötött kezei közt kihútt szívére

Sövegjártó János vászon kereskedése
Székesfehérvár, Barátok épülete,
EZÜLÖTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ.
Nagy választék agy és asztalnemlekből,
fehér és színes barchetok, stb. Olcsó szabott árak.

Maj lapunk 4 oldal.

erőnket itthonra megtartani. Sajátságosnak és boszánónak találom ezért a József-főherceg szanatórium önző és meggondolatlan ama törekvését, hogy idegen területen gyűjti a könyöradományokat, melyekkel pártfogóitainak juttat menedéket a nálunk, módszerük által még mindig kétes értékű szanatóriumjában.

Békéscsaba monopolizál ezen a féren. A múlt évben hogy itt járt a József főherceg szanatórium egylet érdemes titkára, csak azon feltétel alatt volt megengedve a gyűjtés törvényhatóságunk területén a szanatórium céljaira, ha előforduló alkalommal a mi egyesületünk betegét első sorban veszi fel.

A gyűjtés megtörtént, elszedte filléreinket, melyeket itthon oly nagyon jól értékesíthettünk volna. Midőn azonban egy szegény tüdővésztes tanítót akartunk elhelyezni, egyszerűen elutasítottak. Láthatjuk, hogy önértékre vagyunk utalva; ha szegény tüdőbajosaink segíteni akarunk, adjuk filléreinket a mi egyesületünknek, áldozzuk, hogy a megváltás, a védekezés legbiztosabb temploma, a sóvárogra várt kórház a tüdőbajosok részére, melyre a kezdeményező alap nemesszivű Grünfeld Jakab ur polgártársunk által letéteztet, megvalósulhasson: Ne adjunk a József szanatóriumnak addig egy fillért sem, míg itthon filléreinkre rászorultunk.

Dr. Pataki Armin.

UJDONSÁGOK.

Ünneplés.

Kedves ünneplés színhelye volt tegnap a városház nagyterme, a hol a város társadalmának színe javától körülvéve három hölgyet ünnepltek, a kik életük feladatát a másokkal gyakorolható jótékonyágban keres-

ték. Az ünneplés a szeretet és az elismerés ünnepe volt; Gebhart Ignácné, Molnár Béláné és Hahn Jakabné királyi kitüntetésének jelét, a koronás arany érdemkeresztet ekkor nyújtotta át Széchenyi Viktor gróf főispán. Az ünneplés a melyen megjelentek a két törvényhatóság, a különböző egyesületek kiküldöttjei, valamint nagyszámú hölgyközönség, alig néhány percig tartott, de annál közvetlenebb, annál melegebb volt. A kitüntetett hölgyek érdemeit s jótékony működésük körét a főispán méltatta pompás beszédben a következőleg:

„Hölgyeim és uraim!

Midőn Ő Felsege, szeretett királyunk a nyáron 80 ik születése napját ünneplte, nemcsak nagy szíve szükségét érezte annak, hogy ez ünneplés, rjka halandónak fenntartott alkalomból kitüntesse azokat, akik a közjótékonyág terén érdemeket szereztek. Ki akarta ünnepelni az érző szívek közül a legérzékenyebbet, hogy így az ünneplés hangulatnak, az isteni gondviselés írárt érzett hálájának úgyszólván részesévé tegye őket s ezáltal velők a szív érzésében összeforjjon.

Jótékonyágot gyakorolni mindenki tud, aki akar, mert szomjazóknak italt adni, éhezőknek ételt — nemde oly egyszerű dolgoknak látszik.

Egyszerűnek látszik s még sem az, mert nem csak az a fő, hogy adjunk — de talán ép oly fontos, hogyan adunk? és kinek adunk?

Szerény nézetem szerint a jótékonyág gyakorlása a női nemmel, annak speciális tulajdonságival, vérmérsékletével, érzelmi világával szorosán összeforrott. Nem mintha azt akarnám mondani, hogy a férfi nem bír jót tenni, korántsem, hisz ezt napnál fényesebben ép e város egyik derék lakója bizonyította nekünk. De a nő épen nemének fogékonyágával, szívének nagyobb melegével, gyöngédségének finom ösztönével a jót odaadóbban, helyesebben tudja gyakorolni, mint a férfi.

A női közjótékonyágnak gőcpontjai a nőegyletek. Azon gőpezetek, melyek hajtóereje a női szív nemes érzelmei s melyek viszont az érzelmeiket szabályozva a gyakorlati életben hasznosítják.

Mert itt szabályozódik az, hogy hogyan adjunk, — s kinek adjunk?

Székesfehérvár oly szerencsés helyzetben van, hogy 3 ily nőegyletet bír, melyek mindegyike, években és érdemekben gazdag multra

pillanthat vissza. Tengernyi az a köny, melyet ez a három egylet fönnállása óta felszárított, mérhellen az a szenvedés s a nyomor, melyet enyhített.

Mi természetesebb, minthogy a király nemes szíve azok felé fordult, kik eme egyletnek több, mint negyedszázad, sőt-félszázad óta is az élen működnek.

Ők a zászlóvivői az igazi jótékonyágnak, ők azok, kik nemes példájukkal, fáradhatlan buzgóságukkal nevelnek bele új női nemzedéket a régi fanoklöt tradíciókba.

Egy Gebhart Ignácné, egy Molnár Béláné, egy Hahn Jakabné neve ma már fogalom, zászló, mely szívünknek jobb, melegebb érzést váltja ki belőlünk.

Boldog vagyok, hogy én lehetek az, ki nekik a királyi kegy látható díszes jelvényét átadhatom, midőn ezt teszem, kívánom nekik, hogy példaadó csendes munkájukban az Isten őket még számos éven megtartsa.

A szép beszéd elhangzása után a főispán a jelenlevők lelkes öljenezése közben átnyújtotta a kitüntetett hölgyeknek a királyi elismerés jelvényeit.

— **Esküvő.** Ij. Szűts Jenő, banktisztviselő f. hó 8-án vezette oltárhoz Gössy Edith kisasszonyt, Gössy Dezső néhai tolnamegyei földbirtokos leányát a bpesti belv. plebánia templomban. Az ifju pár Corfuba utazott.

— **Ejjegyzések.** *Mechlshmidt* Ferenc, győri gyógyszerész eljegyezte *Hilbert* Ferenc mányi földbirtokos bájos leányát, *Rizust*.

Kratic Gyula alosuti urad. intéző eljegyezte *Szkalla* Jolánt, *Tabody* Dániel kisjenői urad. intéző pedig *Szkalla* Lenkét, *Szkalla* Ferenc alosuti urad. felügyelő bájos leányát.

— **A katonaság köréből.** *Wimpfen* Ferenc, cs. és kir. dsídásrezdabeli őrnagyot nyugalomba helyezték.

Kunze Alajos, 12. dsídásrezdabeli főhadnagy az osztrák Landwehrbe lépett át.

— **Jubileum.** *Sterbeczky* István pákozdi esperesplebános az idén tili plebánosi mü-

téve nyugszik a szabadságharcból maradt emlékek: a mecsorsult acélpenge.

És szomorodott szívvel, könytől fátyolos szemmel álljuk körül koporsódat Samu bácsi, hűséges öreg cselédünk. Három generációt szolgáltál ki a családban hűséggel, becsülettel. Boldogult nagyapámmal gyerekeskedél, növekedél együtt; annak lettél meghitt, belső cselédje; a nagy időkben hűséges bajtársa; egyszerű emberként, a cselédsorban is leghivebb barátja. Édes apámat is te fogtad kezébe pólyás gyerekként is; meg később, aztán is, mikor legelőször nyeregbe szállott; te kísérted akkor is, mikor lánynezőben járt a Csaby-portán. Engem is te ajánoztál; te tanagattál szép tündérmesékre; te szoktattál nyeregbe; te segítettél megismerni a nép lelkét; neked is van érdemed benne, hogy a magyar föld, a magyar nép úgy a szívemhez forrott.

Amilyen becsületes volt az életed, olyan szép volt a haláloed. Úgy szenderültél az ébredés nélkül való álomra, testet sorvasztó betegségben lelket emészto győtrelem nélkül. Még tegnap öregségedre is megmaradt derűs jókedvedvel beszélgetélünk a hársak alatt. Mi: a család. Mert te is a családhoz tartoztál hűséges öreg cselédünk, mindnyájunk Samu bácsija. Asztalbontás után kiültünk szokott helyünkre a négy hárs alá.

Édes apám a karospadon pipázva komotizált; anyácskám kis hujom fejét ölebe vonva nézett a csillagos égre, jómagam meg a fatörzsből ácsolt karszékben ülve kerestem rimeket valami nótaéhoz, valaki számára.

Te meg, jó öreg Samu, a magad faragta kis székre kuporodtál szemben velünk s néztél minket nagy-nagy szeretettel. Nem sok szó esett közlünk. Valamennyiünket hatalmába ejtett a pusztán uralgó nesztelen csöndesség; az a nagy, fenséges nyugalom, amit csak a város zajától távol lehet feltalálni, aminek beszédes némaságát meg sem érti a falak közt élő ember, ami csak annak tárja fel titkait, akit babonás bübájával rabjává tett a természet imádása. Öreg tested kívánta a pihenést, hunyódó szemeidet le-lecsukta az álom. Felállottál, felvetted a kis széket, nyugodalmas jójszakát kívánva indultál befelé. A feluton megálltál, visszafordultál s megint közénk jöttél.

Kis hujom mosolyogva kérdezte:

— Talán elfelejtett valamit Samu bácsi?

Megráztad ősz fejedet.

— Nem én, kisasszonykám. Csak olyan fura sejtés ébredt meg bennem... Valami sugallat fordított vissza. Valami — nem tom én mi — de úgy noszogtat, hogy illendőképen követezzek el mindnyájuktul.

Összenéztünk. Még el is mosolyogtunk öreg Samu, hogy mi ütött hozzád, sosem voltál te ilyen szentimentális. De meg fájt is, hogy mit érezhetsz, öreg? Te észre sem vetted sem a mosolyt, sem a megdöbbenést. Kezet szoritottál édes apámmal meg velem; mecsókoltad jó anyám, kis hujom kezét, megtörölted a kezéd fejével szemedet s halkán, inkább sóhajtottad mind mondtad, öreg Samu:

— Adjon a Ur Isten mindnyájunknak nyugodalmas jójszakát!

És mentél pihenni.

És nem ébredtél föl többet.

Úgy találtunk meg reggel kis hálókamarádban lezart szemekkel, kihűlt testtel fektüve az ágyon. Elaludtál kedves, hűséges, öreg cselédünk, édes Samu bácsi. Mi meg bementünk az ebédőbe, hogy végső tisztességtételeddről gondoskodjunk. Édes apám meghuzatta a harangot, felvonatta a lobogót, hogy hírt adjon a harangszó, a fekete zászló a pusztá gyászáról.

Jó anyám, a galambszívű nagyasszony — ahogy te szoktad nevezgetni öreg Samu — könyes szemekkel fordult apámhoz. Remegett a hangja a fojtott sirástól, mikor feléledtette az utolsó intézkedést.

— Édes jó uram! az öreg Samu a család halottja. Három ivadékat szolgált hetven eszten-

Olcso, szolid, szabott árak. Knazovitzky Bela Olcso, szolid, szabott árak.

divatruháza ajánja őszi ujdonságait:

Borsalino, Gyukits, Habig kalapok, Kobrak, Tip-Top, valódi amerikai cipők, oroszlanvédjegyű fehérműlek.			
Női kötött felsőkabátok	10 K-tól	Félselyem férfi és női esernyők	4 K-tól
Női sapkák	4 „	Kötött téli soknik	40 fillőtől
Posztó és sárcipők, szürmeárak.			
Trieu-gombos női keztyűk		35 fillőtől	
Gyermek bőrcipők		1-70 „	

ködésének 25 éves évfordulóját. A kerület papsága felhasználva az alkalmat szívélyes, meleg óvációban részesítette a jubiléumra, a kinek egyenes lelkilete, tipikus magyar egyénisége minden ismerőst őszinte szeretetre készít. Melegen kívánjuk mi is, hogy az Ur munkái közt még sok boldog évet érjen meg!

A katolikus negygyűlés védnöki tisztjét elfogadta Eszterházy Miklós Mór gróf csákvári és Zichy Rafael gróf sárszentmihályi nagybirtokos.

Tanítógyűlés. Pázmándról írják: Folyó hó 11-én kedden a váli esp. kerület kath. tanítói tanítógyűlésre jöttek egybe Pázmándon. A gyűlésen jelen voltak a kerület lelkeszei teljes, tanítói nagy számban. Hosszas, tartalmas vita fejlődött ki a gyűlésen a gyermekek beiskoláztatásának kérdéséről és sok üdvös határozatot hoztak. A gyűlés után bankoktra gyűltek egybe a megjelenetek, ahol több felköszöntő hangzott el.

Közigazgatás a városházán. Tegnap d. e. 10 órakor volt a város közigazgatási ülése Széchenyi Viktor gróf főispán elnöke alatt. Az ügyészi jelentés: A fogház létszáma: a múlt hónapról maradt 85 fogoly, ehhez jött 64, a lát-szám a hó végén lett 154. Elítéltek 45 férfit, 6 nőt. A fogház lakói 1860 napnyi munkát végeztek. A letartóztatotknál 4 fegyelmi eseti fordult elő.

Az állatorvosi jelentés: A sertésvészben 5 állat hullott el, különben az állategészségügy elég kedvező volt. A vágóhídon leszurkát 2 drb. bikát, 103 ökröt, 5 tinót, 119 tehenet, 7 üszőt, 9 bivalyt, 181 borjút, 514 juhot, 2 bárányt, 655 sertést. A vágóhíd a múlt hónapban piszkos és rendetlen volt. Erre felhívták a vágóhídi állatorvos figyelmét.

A főmérnöki jelentés szerint az utak kielégítők. E jelentéssel kapcsolatban Tóth Artur kifogásokat emelt a balatoni vasúthoz való vonatcsatlakozások ellen. Városunkból nagyon rendetlenül mennek a vonatok s megtörténik, hogy a börgöndi állomáson órákat is kell várni, amíg az ember — többnyire sürgős ügyekben — a Balatonra akar utazni. A bizottság átir az üzletgazdagsághoz, hogy csináljon rendet. Ugyanez értelemben szólalt fel Nagy Ignác is.

Hübner Károly közleg, előadó megemlítette, hogy a szüret hihetetlenül silány volt. Hoidand

dón által hűséggel, becsülettel. Három ivadék háfját kell a halottal szemben lerónunk. Egy kéréssem van hozzád. Tudom, hogy megérted; tudom, hogy teljesítetd. Ugy-e teljesítetd Sándor? Édes apám anyám keze után nyult, erős két kezébe vette azt az áldást tévd kis fehér kezét s egy kézcsókkal adta meg a választ.

Azt gondoltam Sándor — folytatta Édes — hogy az öreg Samu megérdemli azt a vég-tiszteletet, amelyben családunk tagja részesülne. Ravatolozzuk föl az ebédelőben s ne a temetőbe vigyék ki örök pihenőre; temetessük a kriptába boldogult édes apád sírfülkéje alá. Hadt nyugodjék teteme az öreg szolgálának ott, ahol első gazdája holtteste porladoz.

Akkor láttam először sirni az édes apámat!

Az a hatalmas, szép szál ember könybe borult szemekkel, nézett édes anyám szelid kék szemébe s remegő ajkát rátapasztotta arra a jó-ságos kézre, mely még a halottal is csak jót tudott tenni...

Es fekete gyászba vonattuk az ebédő falát; pálmák, virágok, gyertyák közé állítottuk ravatolodát s a szomorúan kongó harangszó s az udvarház ormán lobogó fekete zászló hirdette, hogy halott van a püsztán, gyásza van a családjunknak.

Es jött a feketébe öltözött cselédesség, virágot hozott a koporsódra. Es jöttek családunk barátai es koszorut tettek ravatolodra. Es eltemetünk jó öreg Samu, eltemettünk a családi sír-boltba nagyapám sírfülkéje mellé es ravéstük a fülkét záró márványtáblára.

It nyugszik porladó ural között. Tóth Samu, volt 48 as huszár, három ivadék hűséges, becsületes szolgálója, az utolsó jó család. Áldás emlékére.

Karaszay-Csabý Ödön.

ként átlagosan alig termett több 5—6 hl-nél. Sok gazda azon panaszkodik, hogy szőlőjében holdanként 70—80 liternyi a termés. Ujbórnak literje 36—50 fillér, az öbör 50—70 fill. Az idei mustra 34—40 fillérvél többen kötések. Igen hasznos volt az őszi vetésekre az eső. E jelentéssel kapcsolatban Nagy Ignác és Lits Ferenc a nagy mértékben jelentkező mezei károkról hívták fel az előadó figyelmét, mely károkat a mezei egerek okoztak. Meg kellene érgeálni, hogy a kutyákat kivihessék a gazdák a mezőre az egerek pusztítása céljából. Az előadó ezzel szemben a törvényre hivatkozott, amely nem engedi meg, hogy a mezőre szabadított kutyák — a nyulakban is garázdaságot tehessenek. A főispán felszólására abban állapodtak meg, hogy az egereket méreggel fogják pusztítani.

A tanfelügyelő jelentette, hogy a Deák Ferenc utcai iskola megnyitásával részben megszünttek a tanügyi bajok, kívánatos azonban, hogy 3—4 új tantermet állítson fel a város. A polgármester javaslatára abban állapodtak meg, hogy ez ügyben, míg a miniszteriummal nem tisztázták az új állami iskolák felállításának kérdését, nem tesznek semmit.

A város házvételé. A Szömörce-utcai iskola kibővítése céljából árverés utján 10.100 vételárért a város megvette az iskola mellett levő Hutvagner-féle házat. Koronafi Károly borbély az árverés után utóajánlatot adott be s így szükségessé vált, hogy a város új árverés által vegye a házat birtokába. Az árverést tegnap tartották, amelyen Kisteleki Károly dr. főügyész 12.010 koronáért vette meg a házat. A vétel a mérnöki hivatal becslése szerint igen szerencsés, amennyiben a mérnökség 13.307 koronára értékeli a házat.

A sárszentágotai kath. iskola ügyéhez. A következő sorokat kaptuk: A F. N. okt. 11-iki számában meglepetéssel olvastam a vármegyei közigazgatási bizottság keddi üléséről szóló referálásban a következő megjegyzést: „Sárszentágotai katolikus iskola annyira rossz, hogy Detrich Zsigmond és Horváth Gyula dr. felszólalása értelmében lépéseket kell tenni annak közszépvé való átalakítása iránt.” — Ez a néhány szó alapul szolgálhatna az érdeklődők előtt a legigazságtalanabb ítéletnek, mintha ez az iskola nem szolgálna becsületesen a népoktatás ügyét, és mintha kötelességmulasztásról valódná az iskolaszék elnökét és Öttinger János tanítót. Detrich Zsigmondnak és Horváth Gyulának soha sem volt alkalmuk az iskola működését megbirálni és így erről ilyen igazságtalan ítéletet nem is mondhatnunk, miért is a közlemény helyreigazításra szorult. Az iskola elsőrangu, azt bizonyítja Berzsényi Gusztáv kir. segédtanfelügyelő, aki — mint mindig — legutolsó látogatása alkalmával is elragadtatással nyilatkozott az iskolában tapasztalt eredményről, fegyelméről és Öttinger Jánost, mint a vármegye egyik legjobb tanítóját dicsérte. Az esperes-kerületi tanfelügyelő, Bezöky József füleleplelésen a sárszentágotai vizsgák után évről-évre a legkitűnőbb eredményről tesz jelentést az egyházmegyei hatóságnak. Van, igaz, bajunk is az iskola körül, de csak anyagi dolgokban. Az elszegényedett, 50 százalékkal megferhelt hitközség nem képes már a katolikus iskolát fontartani annál kevésbbé, mert a túlzottság miatt a megyei közigazgatási bizottság utasítása szerint kénytelen volna egy második iskolát felállítani, és egy második tanítói állást is szervezni. Egyházmegyei hatóságnak engedélyével a kir. tanfelügyelőség útján folyamodtunk a közoktatásügyi kormányhoz, hogy katolikus iskolának vegye át állami kezelésbe. De a miniszteriumtól elutasító választ kaptunk. Azóta állt be iskolánkban a válságos helyzet. Iskolaszékünk lemondott, az állam nem törődik velünk és így marad a szomorú kiállítás, hogy katolikus iskolánkat közszépvé fogják átalakítani. Az érdeklődők sziveskedjenek tehát a Fejermegyei Napló referálását ilyen értelemben tudomásul venni: „A sárszentágotai katolikus iskolának anyagi körülményei annyira rosszak, hogy a megyei közigazgatási bizottság kénytelen lépéseket tenni annak közszépvé iskolává való átalakítása iránt.” — Az iskolaszék elnöke.

A kolera mint emittettük megyénk területén megszűnt. Tegnap Ercsiből jelentettek egy újabb gyanus esetet, hva Lauschmann Gyula dr. főorvos azonnal kiutazott, hogy a szükséges intézkedéseket megtegye. A megbetegedés pedig tífuszának bizonyult, a főorvos azonban — mint ahogy az eset a fertőzött Ercsiben történt — elővigyázatból szükségesnek tartotta a bakteriológiai intézet véleményét kikérni. Ertesítés jött, hogy a betűkötő somogy megyei vásárokat — megtartják.

Az ingyenes népoktatás és a város. Az ingyenes népoktatást az idén vezette be az állam, tehát az ideai iskolai évben már nem kell fizetni tandíjat az elemi iskolákban. A város azonban ezáltal iskolákat fenntartó tetemes jövedelemről esik el s nagyon is indokolt, hogy az állam, amely az ingyenes népoktatásról gondoskodott, megtérítse a városra háruló veszteséget. Eziránt épen most van eljárás folyamatban. A miniszteriumban persze a város vesztesége megmegtérítésének akadályai nincs, de még a folyó évben be kell terjeszteni a tandíjak statuztikáját, hogy a megtérítendő összeget folyósíthassa az állam.

A város közegészsége Bierbauer Viktor dr. főorvos jelentése szerint a lefolyt szeptember hóban eléggé kielégítő volt, mert kevés volt a beteg s a ragályos kórok is csak szorványosan mutatkoztak. Nagybó számával a vörheny, és szemárhurut jelentekzet. Ezek, nemkülönben az emésztő szerveknek bántalmái voltak az uralkodó betegségek.

Született 93. Ebből törvényes fi 55, nő 33 törvénytelen fi 2, nő 3. Házasságra 18 pár lépett. Elhalt 53, ezek közt fi 33, nő 50. Ebből 7 éven alul volt törvényes 9, nő 3, törvénytelen nő 2. A kórházaknak 21 halottja volt s ebből idegen volt 12. A születések a halálozásokat 40 elmulják fölül; de ha az 12 idegen és körházi halottat leszámítom, ugy a népség száporodása születések utján 52 lesz.

Névezetesebb halásokok: Velezületett gyengeség 3, görbök 1, gyermekaszály 1, bélhurut 3, difteritis 1, tüdőlob 3, tüdővész 11, (ebből 5 volt idegen, körházi) aggkór 11, üngylikos 1.

A járvánnyá fajulható kórok állása: Vörheny maradt 5, szaporodott 11, összesen 16. Ebből gyógyult 9, maradt 7. Kanyaró maradt 2, szaporodott 1, összesen 3. Gyógyult 3. Hasi hagymáz maradt 1, szaporodott 3, összesen 4. Gyógyult 3, maradt 1. (Ebből 1 járványkórházi, 2 közkórházi, mind 3 utról.) Difteritis 4 eset. Gyógyult 3, elhalt 1. Szemárhurut maradt 4, szaporodott 13, összesen 17. Ebből gyógyult 12, maradt 5. Mumpsz (járványos fültömrigylob) volt 5, gyógyult 1. Koleragyanus maradt 1, gyógyult 1. (Csak gyomorhurut volt.)

A kolera elleni védekezés még folyton tart. A kolerakórház, illetve a beteg őrzésre 6 csendőrvan beigérve.

Az orvosi inspektorok a vasuti állomásos elrendelték, egyelőre a Paks és Komárom felől érkező vonatokhoz. Az innét érkezők 5 napig orvosi figyelésbe jutnak, illetve a kerületi orvos meglátogatja őket.

A város összes közoktatásainak minőleges vizsgálatával dr. Tunner főrealiskolai vegyész tanár elkészülvén, a következőket jelölté „rossznak”: a söstői temető melletti, a vágóhíd előtti, a fekete sas melletti, kertész laki, hosszú temető kápolna melletti, törvényszéki feyházi, olaj-utcai, budai sorompói és a seifésvásártéri kutak. Többször ellenőrizendő: a percc melletti, malom-utcai, tulipánkerti, Zichyligeti és a honvédelktanyai kut. A rossz kutak javítását sürgősen elrendelték, nemkülönben a gyakori ellenőrzést is.

A kolera elleni védekezésnél a munkában kijut a kerületi orvosoknak is a részük, kedővel dolgoznak, ellenőrzik folyton az elemi kikkal kereskedők áruit, üzleti helyiségeit, felügyelnek az utcák, terek tisztaságára, a házak és udvarok tisztaságára különös gondot fordítanak. A piaci rendőri dolgokban szorgosan működnek s több rothadt gyümölcsöt koboztak el, ugyszintén két bolgár kertésznek közöszégekésztet, mely a napokban leérkezett. Közöszéket tartozom a rendőrfőkapitányságnak is, mely mint 1. fokú egészségügyi hatóság fáradságot nem ismerve a kolera védekezés terén, a másodikok egészségügyi hatóságokkal egyetemben vállaltve nagy munkát és tevékenységet fejtenek ki.

— Nyugalomba Lázár Sándor, verebi és Nagy Sándor vártascsái református tanítókat folyó hó 1-ével nyugdíjazták.

— A fehérvári vásárt folyó hó 23-án és 24-én városunkban megtartják!

— A város iskolái. A város iskoláiban a tanulók számaránya Bierbauer dr. főorvos. Összeállítás szerint a következő: A) Községi iskolák: 1. Belvárosi elemi fiúiskola 4 osztályának férőhelye 246, beiratkozott 227. 2. Belvárosi elemi leányiskola 5 tanteremben, (az V-VI-ik összevont pótosztály a földszinten a régi ipariskolai helyiségben) férőhely 280, beírva 260. Megjegyzem azonban, hogy a pótosztály férőhelye 60, be van azonban írva 78. Többlet ezen egy osztályban 18. 3. Szömörce-utcai leányiskola 4 tanteremben férőhely 245, beiratkozott 255. Többlet 10. Megjegyzem, hogy a II. oszt. tanterem férőhelye 50, beírva 68, többlet 19. III. oszt. tanterem férőhelye 55, beírva 68, IV. ik oszt. tanterem férőhelye 80, beírva 62. 4. Selyem-utcai fiúiskola 4 tanteremben (az V-VI. pótosztály a belvárosi leányiskola egyik tanteremben van) férőhely 380, beiratkozott 332. Míg az I-IV-ig férnek el gyermekek még, addig az összevont V-VI-ik pótosztályban a többlet 14. 5. A tóvárosi iskola 4 tanteremben férőhely 245, beiratkozott 339, többlet 94. Zsuffolt-osztályok I. oszt. többlet 23, II. oszt. 38, III. oszt. 1, IV. oszt. 22. 6. Deák Ferenc-utcai iskolának 10 tanteremben férőhely 668. Felvételt 668. Ez normális helyzet. 7. Vizivárosi iskola 4 tanteremben elfér 245, beírva van 304. Többlet: 59; és pedig I. oszt. 23, II. oszt. 19, III. oszt. 15, IV. oszt. 2. 8. Olaj-utcai iskola 4 tanteremének férőhelye 320. Beiratkozott 378. Legzafoltabb az I. osztály 80. férőhelyen 114 gyermek, van többlet 34. II. oszt. többlet 12, III. oszt. 3, IV. oszt. 10. 9. Zámoly-utcai iskola férőhelye 3 tanteremben 205, beírva 230. Többlet 25. 10. Ezredéves iskola 4 tanteremének férőhelye 320. (Ide csak a IV., V., VI-ik osztálynak járnak) beiratkozott 275, még van hely 45 növendékre. 11. Órag-utcai iskola 3 tanteremének férő helye 195, beiratkozott 223. Többlet 28.

A város 11 községi elemi iskoláinak férőhelye összes tantermeiben 3347, beiratkozott 1836 f. 356 leány-növendék, összesen 3492 gyermek. Többlet 145.

Gazdasági ismételő leányiskola 403, fiúiskola 216 növendékét számlál.

Az ipariskola II. osztályába 516 tanuló van eddig beírva.

A községi felsőbb leányiskola (középiszkola) 6 osztályába 196 növendék van beírva.

B. Felekezeti elemi iskolák. 1. Ferenc-József nőnevelde, a) Polgári leányiskola 4 osztályába 226, b) elemiiskolába, 259, c. externátusba 27, összesen 512 leány. 2. Ev. reform. elemiiskola 69 f, 78 nő, összesen 147. 3) az izraelita elemi iskolába 207 a tanulók száma, fele fi, fele nő.

— Sport. Vasárnap érdekes sportmérkőzés volt városunkban a sóstói versenypályán. A pécsi és székesfehérvári tornaclub labdarúgó csapata került szembe egymással. Az eredmény 5:1 a pécsiek javára. A jövő vasárnap a mieink a kapováriakkal mérkőznek városunkban.

Révai Nagy. Lexikonát fölösleges a fővárosi könyvügynököktől megredelni, mert azt épúgy szállítja Klöckner Péter udvari könyvkereskedő Székesfehérvárról, részletfizetésre is.

— Lássan, vigyazva hajts! Farádi Szabó István, szárazréti fuvaros folyó hó 6-án kocsijával este a Sas, és Palotai- utcákon át oly sebesen hajtott, hogy a járókelők testi épségét veszélyeztette. Ezért a rendőrség 6 napi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

— Alba mozgófényképszínházban a vásártéren október hó 13 és 14-én a következő szenzációs műsor lesz: Szeretném, ha gyermekek lenné. Megziartart komponista. Facori csoport a trüpezén: Régi bűn. Szerelemből katona. Haverda Mariska és társai. Bika-vályvidál. — 15 és 16-án: Éljen István! Nőemancipáció. Felsőolaszországi tavak. Lovag urak. Dobverő. Haverda Mariska és társai. Ragadozó madarak. — Folyó hó 13

azaz csütörtöktől kezdve az Otthon kávéházban is tartatik előadás még pedig minden csütörtök, péntek, szombat és vasárnap.

— Zsebmenetrend. Székesfehérvárt érintő és a Dunántul közlekedő vonatokról szóló közkezdelt Zsebmenetrend teli kiadása megjelent. Kapható 20 fillért minden dobánytözsdeben és könyvkereskedésben.

A csúsz- és közvénybántalmak, meghüléséből származó bajok, többnyire éppen az őszi és téli időszakban lépnek fel, mikor ezen betegségek gyógyítója: a fürdőhelyek előttük zárva vannak.

De ki is hagyáná el téli időben otthonát? Még a télen át nyitva levő fürdőket is mily kevés ember keresi fel, ezer- és ezerféle okból és inkább túri a fájdalmat vagy használ belső gyógyszerrel, semhogy téli fürdőzésnek vessen magát alá! Ezen szükségletet van hivatva pótolni az *Arpad Fürdő*, a hol Pöstyén nagy hírű vizével és iszapjával, a meghüléstől származó bajok eddig is már több 100 esetben, teljes gyógyulásra leltek.

— Ebzárlatok. A rendőrkapitányság újból 25 eb tulajdonost büntetett, meg mert ebeiket ebzárlat dacára is kóborolni hagyták.

— Az óra sorsa. Veisz Sándor síófoki kereskedőségét fejleltetést tett, hogy 80 K értékű aranyóráját és tula ezüst láncát ismeretlen tettes ellopta. A lopásra véletlenül világosság derült: Veisz Sándor főnöke f. hó 11-én bejött Székesfehérvárra Schwarz Soma és Testvére fűszerkereskedő üzletébe, ahol segédje ellopott láncát Klein Lajos kereskedőségét mellényén sikerült meglátnia. A dolgot hazaérkezésekor elmondta. Veisz Sándornak, aki nyomban el is jött Székesfehérvárra s. az esetet a rendőrségnek bejelentette. A rendőrség Klein Lajost az óra holtszerzésére nézve kérdőre vonta, aki beismerte, hogy azt Veisz Sándor szobájából hozta el még akkor, mikor ő is Síófokon tartózkodott. A rendőrség az órát már nem találta nála, mert állítása szerint azt vagy elvesztette, vagy pedig ellopták tőle, ami természetesen nem felel meg a valóságnak. Most jön a többi!

— Mérge gomba. Ma itélkezett a rendőrség Bánóczki Józsefné pákozdi lakos gyümölcsárús felett, aki folyó hó 26-án a hetivásáron egészségre ártalmas gombát árultott. A rendőrség 50 kor. pénzbüntetésre, illetve 5 napi elzárásra ítélte.

— Hulla a Dunában. Marcinkó János hulláját Adonyban kifogták a Dunából. A hullán külső sérülések jelei nincsenek, sejtethő, hogy öngyilkossági eset forog fenn. Schmiéd József molnár fogta ki, aki a 20 korona jutalomban részesült.

Rövid hírek.

Vagyonrongálás. Ugróczy László, Szaplonyi Géza, Borbély Kálmán, Bödő József zichyújfalusi legényeket feljelentették a csendőrök. Zichy János gróf gazdaságában 100 kor. vagyonrongálást csináltak.

A pusztáról. Kárász János és Szabó József Seregélyeshez tartozó Hippolit pusztai legények Harmos Mihályt és Fehér Mihályt súlyosan megbesítették. Feljelentették őket.

Kiderült. Nagy Mihályné szül. Kovács Erzsébet 18 éves asszonyka Csala-pusztán Molnár Ferencétől már régebben ellopott egy arany karikagyűrűt. A lopás csak most derült ki. Az asszonyt feljelentették.

Lopták. Harcsarik Paula Budai-ut 14 sz. alatti cselédnőjéről kárára a lakásán elhelyezett ládából egy drb. 12 kor. értékű lilaköves gyűrűt ismeretlen tettes ellopta.

Koldus! — szegény. Rafael Józsefné, sz. Dudás Annát a Korzókávéházban kolduláson tetten érte és 5 napi elzárásra ítélte a rendőrség.

Csinos kis botrány. Opálka Ferenc helybéli napszámos folyó hó 11-én csinos kis botrányt okozott részegségében a József-utcában, sőt a rendőrt is megtámadta és fenyegette. A rendőrség ezért 25 kor. pénzbüntetésre, illetve 2 napi elzárásra ítélte.

Az egyik részeg koldus. Meccséri István helybéli koldust részegség miatt 1 napi elzárásra ítélte a rendőrség.

Kujlorgó ember. Ivanovics Dániel németlipcei illetőségű napszámost városunkba hozva rosszul készítette sorsa. Itt csavargott és engedély nélkül koldult. A rendőrség 6 napi elzárásra és eltoloncolásra ítélte.

Az ujbór hatása alatt. Pázmánd tudóstónk értesít bennünket arról, hogy Pázmádon — az ujbór hatása alatt — verekedtek a legények. A többek között Kerkuska Mátyas pajtásukat hagyták alaposan helyben. Sebeit Spáth Henrik orvos kötözte be — ezuttal kiváló gondallal.

Ha fáj a feje és korpás! Ha hull a haja és zsíros!

mosassa fejét Schampooinggal és Petróllal. (Ondolás) hajhullámozás, (Manicure) körömápolás, — hajszőkítés és hajfestészet.

Olcsó szabott áruk

Nagy raktár hajfonatokban
5 koronától feljebb.

Az összes női hajmunkák — diszfésűk, hajcsatok és hajtűk állandó nagy raktára.

Koronafi K. és fia
főhercegi kamarai Jodrászoknál
Nador-utca 13.

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Zögyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,
Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)
bőr kabátok, utazóbundák,
raglan-felöltők, kabátok.

A helybéli légszuszgyár a legjobb minőségű sziléziai darabos gázköszénből előállított

COAKS-át

ajánlja métermázsánként 4 korona árban a gyártalepen.

A ki legalább 3 métermázsát vesz egyszerre, annak a coaks-ot díjmentesen házszállítjuk (a ház kapujáig). Az ugyanilyen köszénből előállított KATRÁNY ára métermázsánként 6 korona a légszuszgyárban, előzetes készpénzfizetés ellenében. Egész vagonrakomány rendelése esetén kedvezményes ár megvezetés szerint.

Katrányunk nagyon alkalmas szőlőkarók festésére és mindennemű fának konzerválására.

A székesfehérvári légszuszgyártási tartulat igazgatója

MRAZ W.